

ZNAČILNOSTI IN PREDNOSTI VŽN STRATEGIJE:

- 1) Uporabna za delo z večjo skupino (razredom).
- 2) Primerna za obravnavo širših tematskih sklopov.
- 3) Omogoča aktivnost vseh učencev v razredu.
- 4) Uporabna tudi pri slabo strukturiranih besedilih.
- 5) Učencem nudi model aktivnega branja.
- 6) Nudi veliko možnosti pisanja.
- 7) Primerna je za vse starosti.
- 8) Je kompleksna in zajema vse faze bralnega procesa (pred branjem, med branjem in po njem).

POTEK:

POMEMBNO: ZAPISANE MORAJO BITI IDEJE VSAKEGA UČENCA!

STRATEGIJA VŽN: Kaj vemo? Kaj želimo? Kaj smo se naučili?

Osnovo strategiji daje tabela s tremi kolonami, ki nakazujejo potek dela in vsebujejo

navedena vprašanja. V prvi koloni je zapisano, kaj učenci o tem že vedo, v drugi so vprašanja

o tem, kaj želijo še izvedeti, v tretjo pa zapišejo, kaj so izvedeli, se naučili iz prebranega besedila.

V: Kaj že vemo?	Ž: Kaj želimo izvedeti?	N: Kaj smo se naučili?

ŠEST GLAVNIH STOPENJ STRATEGIJE VŽN Plus

PRED BRANJEM

1. MOŽGANSKA NEVIHTA

Učitelj sprašuje učence, kaj že vedo o napovedani temi. Vse ideje zapisuje na tablo v prvo

kolono **Kaj že vemo?** Navadno zapisuje ključne besede. V nižjih razredih pa lahko tudi cele

povedi. Če pride do konfliktov med učenci, jih učitelj lahko zapiše v obliki vprašanj za branje

v drugi koloni. Pomembno je, da so v prvi koloni zapisane ideje vseh učencev. Učenci zapisujejo podatke v svoje tabele. Tako imajo vsi možnosti, da misli tudi pravilno zapišejo.

2. KATEGORIZIRANJE

Učenci z učiteljevim vodenjem kategorizirajo ideje, ki so nastale pri možganski nevihti. To delo je lahko povezano z oblikovanjem pojmovne mreže. Pomembno je, da so učenci aktivni

in povezujejo pojme, ki spadajo skupaj.

3. NAPOVEDOVANJE

Učence učimo predvidevati, katere temeljne kategorije bi lahko avtor vključil v besedilo ali obravnavano temo, in jih dodamo kategorijam, ki izhajajo iz njihovega predznanja.

4. POSTAVLJANJE VPRAŠANJ

Pri postavljanju vprašanj je zelo pomembna učiteljeva vloga. Učitelj s vprašanji *Kaj misliš o tem? Lahko poveš še kaj več o tem?* pomaga učencem, da se usmerijo na pomembna vprašanja. Včasih je dovolj, če vpraša *Kaj mislite, da bomo izvedeli iz besedila? Kaj si želite*

še izvedeti? Potem zapiše vprašanja na tablo, v drugo kolono tabele **Kaj želimo izvedeti?** Pred

branjem si jih napišejo tudi učenci na svoj delovni list.

MED BRANJEM

5. BRANJE

Učitelj mora določiti dolžino bralnih enot. Krajša in lažja besedila se lahko preberejo v celoti, daljša in zahtevnejša se razdelijo v smiselne enote. Učenčeva naloga je brati aktivno, iskati nove informacije in odgovarjati na vprašanja. Po branju prvega odlomka sledi pogovor, da se pojasnijo ideje, nejasnosti, novi pojmi. Nove informacije, ki jih učenci niso predvideli, je treba združevati z njihovimi napovedmi. Rezultat tega je zanimiva interakcija med avtorjem in bralcem. Nato berejo naslednjo enoto, ki ji ponovno sledi pojasnjevanje, in tako do konca besedila.

PO BRANJU

6. PISANJE ODGOVOROV (POVZETKOV ...)

Po branju vsake enote in še zlasti po ponovnem branju celotnega besedila naj razred premišlja, kaj bi zapisali v tretjo kolono **Kaj smo se naučili?** Pokažejo se tudi razlike medtem, kar so mislili, da vedo, in tem, kar so izvedeli. Učitelj naj jih spodbuja, da pregledajo začetni seznam, prečrtajo napačne informacije, z barvnimi svinčniki označijo pravilne informacije itn. Tako se znanje prilagaja in utrjuje. Tretjo kolono lahko dopolnimo z dodatno kolono oziroma vprašanjem: **Kaj se je treba še naučiti?**

PAUKOVA STRATEGIJA

ZNAČILNOSTI STRATEGIJE

Strategijo uvrščamo med študijske postopke, ki lahko uspešno pomagajo učencem pri **samostojnem učenju iz učbenikov**.

Uporaba strategije je posebno primerna za učence višje stopnje osnovne šole. Omogoča razne modifikacije. Uporaba je preprosta in učinkovita. Razumljivo je, da morajo strategijo učenci večkrat vaditi ob učiteljevem vodenju, da so jo sposobni samostojno uporabljati. V razredu je primerna za uporabo zlasti pri besedilih, ki vsebujejo precej podrobnosti. Večji poudarek je na dejavnostih po branju, zlasti ponavljanju s pomočjo ključnih besed.

OPIS POSTOPKA

- Učenci poleg besedila vzamejo **prazen list papirja** in ga **s črto razdelijo** na dve koloni.
- **Besedilo berejo** v celoti (če je krajše) ali pa si ga razdelijo na smiselne dele. Besedilo prvič le pozorno preberejo.
- Pri drugem branju si **izberejo pomembne informacije in jih zapišejo v levo kolono**. Oblika zapisa se prilagaja učenčevim željam, še bolj pa značilnostim besedila. Tako je lahko zapis v obliki povzetka, izvlečka, bistvenih povedi ali pa si učenci zapišejo ključne informacije s podrobnostmi.
- Ko končajo zapis v levi koloni, se vrnejo na začetek in **v desno kolono zapisujejo le najbolj ključne besede** ali fraze.
- Nato **list prepognejo** (ali prekrijejo levo stran) in **s pomočjo desne kolone ponavljajo besedilo**. Če tega ne zmorejo, se vračajo s pogledom na levo stran lista, kjer so informacije bolj popolne. Pri ponavljanju lahko ugotovijo, da morajo na levi ali desni strani kakšno informacijo še dopolniti iz izvirnega besedila.
- S tako predelanim besedilom lahko snov kasneje še večkrat ponovijo.

PRIMER PAUKOVE STRATEGIJE V RAZREDU

Vodnik za učence:

1. Vzemi prazen list papirja in ga z navpično črto razdeli v dve enaki koloni.
2. Pozorno preberi besedilo v učbeniku.
3. Besedilo preberi še enkrat in si podčrtaj bistvene ideje in pomembne podrobnosti.
4. Podčrtane dele besedila si zapiši s svojimi besedami na levo stran lista.
5. Na desno stran lista si zapiši le najpomembnejše ključne besede ali informacije.
6. List prepogni (ali prekrij levo kolono) in snov ponovi s pomočjo ključnih besed. Dokler ti ponavljanje dela težave, si pomagaj še z zapiski na levi strani lista.

PV3P ZNAČILNOSTI IN PREDNOSTI

Ena izmed najbolj učinkovitih kompleksnih učnih strategij za predelavo besedila, ki omogoča dobro razumevanje učnega gradiva. ugotovili so pomembno izboljšanje razumevanja in pomnjenja prebranega pri učencih. Le ena učna strategija ne more biti primerna za vse učence in za raznolike učne naloge (ni učinkovita za učence, ki so vizualni tipi → kombinacije te strategije z grafičnimi načini ponazarjanja bistvenih informacij).

Potek:

- **PRELETETI GRADIVO** → Bralec podrobneje spozna način, kako je prikazano besedilo ter splošno organizacijo gradiva, ki ga bo moral prebrati in se ga naučiti. Učenec: prebere naslov in si iz njega skuša predstavljati, o čem bo govorilo besedilo; pregleda začetek in konec besedila; podnaslovi (vpogled v strukturo besedila in ključne pojme); pregleda slikovno gradivo ter napise pod njim, na hitro preleti povzetek. V tej stopnji je ključnega pomena predznanje učencev. Gre za spoznavanje makrostrukture besedila, kar v nadaljevanju olajšuje razumevanje in pomnjenje prebranega.
- **VPRAŠATI SE** → Na temelju prvega hitrega preleta besedila učenec postavi vprašanja – določitev cilja branja. Najtežja stopnja, ker večina učencev tudi po preletu ne pozna dovolj vsebine. Delo učencev poteka to naslednji shemi: seznam vprašanj, na katera bi želeli dobiti odgovor; napoved, o čem bo besedilo verjetno govorilo & kaj bi se radi naučili. Ta faza je povsem individualna.
- **PREBRATI** → Učenec pozorno prebere celotno besedilo. Pri branju učitelj usmeri učence, da so pozorni zlasti na naslednje: pozorno branje uvodnega stavka, pri prvem branju samo preleti manj pomembne dele besedila, sproti si zapisuje in označuje nove besede.
- ponovno pregledati → Pojasnjevanje pomena novih besed. Nato gre ponovno skozi besedilo in skuša izločiti različne točke z namenom, da si jih bo zapomnil (izbrati informacije, ki jih učenec želi prenesti iz kratkoročnega v dolgoročni spomin).
- **POROČATI** → Učenec skuša povedati o čem govori besedilo – pokazati razumevanje prebranega in s ponavljanjem utrditi prebrano in izbrano vsebino. Kazalci razumevanja: odgovarjanje na vprašanja, pisanje povzetka.

